

Jurij Gorjanc

Alpinizem je tudi šolanje

Pik Lenin malo drugače

Tabor 2, 5400 m
Foto Aleš Česen

Uspehe alpinistov večinoma presoјamo po osvojenih vrhovih ali preplezanih stenah. Malokdo pa ve, koliko imajo za seboj t. i. neuspehov, ko se ni izšlo po načrtih. Ko so se v steni na vse kriplje trudili, ko so se prezeblili vrnili, ko ni bilo pravih razmer. Zakaj presoјamo uspešnost vzpona zgolj po doseženem vrhu, po preplezani steni? Kaj je v gorah sploh uspeh?

Na to je morda najbolje odgovoril Reinhold Messner v nekem intervjuju, ko je dejal, da ima še tako vrhunski alpinist za sabo številne neuspehe. Še več, Messner trdi, da se je več naučil takrat, ko mu ni uspelo, kot pa takrat, ko je dosegel vrh in se vrnil. Skozi neuspehe, ko je dal vse od sebe, ko se je močno približal meji svojih zmogljivosti, se je z eksperimentiranjem s samim sabo šele zares spoznal. Rekel je celo, da želi, da se ga spominjajo kot alpinista, ki je doživel največ neuspehov na osemtisočakah – menda kar trinajst. Še posebej je izpostavil dogajanja na Makaluju, Daulagiriju in Lotseju. Če se na njih ne bi obrnil, ga ne bi bilo več med nami.¹

Po logiki opisanega "neuspeha" se je odvil tudi koroški Pik Lenin leta 2016.² Na vrh nismo prišli, čeprav je vključno z vremenom do predzadnjega dne *štimalo*

vse. V dobro pripravljeni trojni navezi z Andrejem Ježem in Stanetom Lodrantom je bila samozavest visoka. Kondicijsko nam ni manjkalo nič, kvečjemu nasprotno. Sami smo nosili vse tovore, sami postavljali šotore, aklimatizirani smo bili vzorno, za sabo smo imeli lepo bero vzponov, sam sem bil še vedno vznesen zaradi uspeha s prijatelji na Broad Peaku štiri leta pred tem. Neki sedemtisočak pa menda ne bo ovira ...

Tako je vse teklo gladko, dokler ni prišel dan vzpona proti vrhu. Budilka v taboru 3 na 6100 metrov višine ni bila potrebna, saj je šotor v močnem severovzhodnem vetru oddajal podobne zvoke kot čreda divjih konj v galopu. Nase smo navlekli vso obleko, ki smo jo premgli, a ne spomnim se, da bi me kdaj prej tako zeblo ali v vetru premetavalo sem in tja. Podobno je bilo morda na Elbrusu leto prej. Bo že nekaj pomenilo, da je Pik Lenin poleg Pika Pobede (Jengish Chokusu, 7439 m) eden najsevernejših sedemtisočakov. Boj na grebenu je imel do višine 6400 metrov še smisel, nato pa smo se odločili za umik, sicer bi tvegali omrzline. Razočaranje je bilo veliko, vsaj pri meni, soplezalca sta vse prenesla bolj stoično. Že prej sem vedel, da na vrh pride le petindvajset odstotkov alpinistov, a tudi upal, da bomo med njimi. Pozneje sem doumel, da moram tudi ta neuspeh vtakati v vsakdanje življenje in se iz dogajanja kaj naučiti. In gore so res dobre učiteljice. Imeli smo se dobro, kar zelo šteje.

¹ Vir Planet mountain, <https://www.planetmountain.com/en/news/interviews/reinhold-messner-interview.html>.

² Gora (7134 m) se v Kirgiziji in širše v alpinističnem svetu še vedno imenuje Pik Lenin, a ima pestro zgodovino poimenovanja. Do leta prvega pristopa (1928) se je po upravitelju območja imenovala Mount Kaufman. Nekdanji predsednik Kirgizije Atambayev ga je poskušal preimenoovati v Pik Manas, po legendarnem kirgiškem bojevniku. Lokalna imena za Pik Lenin so še Jel-Aidar (bog vetra), Achyk-Tash (odprta skala) ter Pik Kaman (merjasec). V Tadžikistanu, od koder je gora težko pristopna, jo imenujejo Avicenna peak ali Peak Ibn Sina – po starodavnem perzijskem učenjaku in zdravniku Avicenni. (Vir Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/Lenin_Peak).

Sestopanje po sveže
zapadlem snegu
s tabora 3 med
aklimatizacijo. V ozadju
severna stena in
zahodni greben, ki vodi
proti vrhu gore.
Foto Aleš Česen

Nisem si predstavljal, da bom čez pet let spet v Kirgiziji. Trije tedni dopusta so prišli kot darilo. V delovnem kolektivu imamo pravilo, da lahko "v paketu" izkoristimo največ deset dopustniških dni (dva tedna skupaj). Koronačas je odločitev za odpravo še otežil. A pokazala se je možnost, da se odpravim v Kirgizijo v družbi še dveh alpinistov ter z gorskim vodnikom iz Slovenije, ki bi pomagal predvsem najmlajšemu, najstniku. Morda se je kdo tej odločitvi čudil, a želel sem varno odpravo, na kateri bomo zvišali možnost, da pridemo na vrh. Kondicija za odpravo je pri meni izvirala zgolj iz nekajmesečnega kolesarjenja v službo (50 km), za prave hribe razen odlične izkušnje na Mt. Blancu ni bilo časa. Še pred morebitnimi skupnimi pripravami pa sta morala preostala kandidata odpovedati udeležbo. Ostal sem sam z Alešem. K sreči Aleš Česen ni le gorski vodnik. Je alpinist svetovnega formata in predvsem prijeten človek, ki bi si ga marsikdo želel imeti za družbo. A naj greva sama? *Pa ja!* Ker vem, da se aklimatiziram počasi, je bila odločitev, da nekaj noči pred poletom z Brnika prebivaja v višinski sobi v Planici, odlična. Ko sem ponoči na navidezni pet tisoč metrih hlastal za zrakom v prijetno ogrevani sobici, v pižami in pod prešito odejo, sem razmišljal, kako bo šele na mrazu in na resnični višini, ki naju čaka, in postajal sem ponižnejši. Odhod se je še dodatno zapletel zaradi Aleševe poškodbe gležnja. Marsikdo bi zaradi nje odpovedal udeležbo. Zdravniki smo menili, da se lahko odloči sam. On pa je menil, da bo poskusil s fizioterapevtom ter da je dobro to, da ga pri vzpenjanju boli veliko manj kot pri sestopanju in da bi on šel ... "Bova pač gor več hodila," sem rekel, "proti vrhu gre tako in tako navzgor, meni je prav!" Sledil je polet do Biškeka in še eden do Osha, neposredne povezave med Istanbulom in Oshem ni bilo. Če se je kdo v resnici trudil, da prepreči najino odpravo, še preden se je v resnici začela, je imel tudi v nadaljevanju dobro domišljijo. Pokvarjen hladilnik terenskega kombija na dostopu do avtobaze. Popravilo ni bilo mogoče. A se le najde nadomestno vozilo, sicer s pogonom le na zadnji kolesi, in počasi premikanje se nadaljuje. Med nadaljnjo vožnjo opazim, da nad vrhovi ni snežnih zastav in da je vreme dobro. Zakaj že

nisva končno v bazi ali celo v višinskih taborih, govori moja nepotrpežljivost, ki jo že poznam. Na prelazu 3500 metrov visoko se čez celotno cestišče zagozdi kamion. Kot nalašč. Medtem ko čakamo in šoferji iščejo rešitev, se do ušes nasmejani Aleš vrne z bližnjega griča, kjer je ujel signal na svojem telefonu: "Roglič je na olimpijadi zlat!" Če je tako, potem se boj nadaljuje tudi tukaj. Lopate, nasipavanje, obvozi čez travnik. V temi prispeva v avtobazo in padeva na ležišče. Naslednji dan se povzpneva do tabora 1, ki ga prekrstiva v podaljšano bazo, saj se niže ne bova več vračala. Bilo bi predaleč in vsako sestopanje na 3800 metrov bi bilo nepotrebno, računajoč, da se lahko dovolj regenerirava tudi na 4400 metrov. Čeprav predvidene dostopne čase skoraj razpolavlja, sem previdno zadržan – vrh je oddaljen še skoraj dvanajst kilometrov in nekaj manj kot tri tisoč višinskih metrov. Sledi enodnevna aklimatizacija z vzponom na vrh Yukhin, 5130 m, nad bazo. Aleš gre kar v *teniskah* in kratkih rokavih. Še mene v dobrovoljnosti skoraj prepriča, da je to pač "ena taka Šmarna gora". Za *psiho* vsekakor dobrodošlo. Sledi aklimatizacija do tabora 2, 5400 m, in 3, 6100 m, kjer pa hrib pokaže, zakaj se na njem pripravljajo himalajci. Zrak je vedno redkejši, skalno sivino zamenja bleščeča belina, mraz ne popusti in veter ne pojenja. Noč je glasna in ponoči ugotoviva, da težko dihana tudi zato, ker je šotor skoraj popolnoma zasut z napihanim snegom. Med odkopavanjem šotora se prikrade misel, da bi lahko dopust preživel tudi na plaži v Piranu. V nadaljevanju noči kar naprej otesava šotorsko platno in jo že navsezgodaj ucvreva v dolino. Regeneracija na 4400 metrov je še uspešnejša, ko nama kuharica postreže s pravo pico. Ker so gostitelji v našem majhnem baznem taboru muslimani, nazdravlja s kokakolo. Sploh se z njimi dobro razumeva. Pogovarjamo se o marsičem. Ko me vidijo, da molim rožni venec, steče tudi beseda o duhovnosti. Vsak od najinih muslimanskih prijateljev je molvec, to je pri njih samoumevno. Sprašujem se, zakaj ni tako tudi pri nas kristjanih. Vsekakor so bile letos, za razliko od leta 2016, vremenske molitve uslišane. To potrdi tudi Alešev brat Nejc, ki dan za dnem zvesto pošilja SMS-e z detaljno vremensko napovedjo na Alešev satelitski sprejemnik (Garmin inReach Mini). Dobro dene, ko reče, da bi lahko bil 8. ali 9. avgust dan za vrh. Ne bo brez oblaka, ampak veter bo znosen. Kljub temu vztrajam pri postavljanju tabora 4, 6400 m. Še predobro se spomnim šestkilometrskega grebena med taborom 3 in vrhom z višinsko razliko več kot tisoč metrov. Morava si skrajšati naskok na vrh! Tudi Irena Mrak z ekipo je pred štirinajstimi dnevi ravnala podobno in se jim je obrestovalo. Vreme tudi nama dopušča to možnost. Če piha, je postavljanje šotora na grebenu praktično nemogoče. Poleg tega se mi ob nošenju nahrbtnika pojavi še zdravstvena težava, ki je res nisem pričakoval. Aleš se javi, da vzame kilogram ali dva iz mojega nahrbtnika. Ne protestiram, le hvaležno prikimam. Greva in bova videla, kako bo.

Ob prvem poskusu na
Pik Lenin leta 2016 je
Stanetov oče, prof.
Stanko Lodrant s Prevalj
z lesorezom ovekovečil
naše napore.
Foto Stanko Lodrant

Nejčeva vremenska napoved se uresničuje le počasi: vedno bolj jasno je, mraz pritiska, a še vedno piha. Tri dni potrebujeva od *enke* do tabora 4. Dalo bi se hitreje, ampak varčujeva z močmi. Pozna se aklimatizacija, pozna se regeneracija. Nosim le najnujnejše. Dobro napredujeva, zdravstvene težave so znosne in na trenutke postajam hvaležen, da sem tukaj.

V taboru 4 se Aleš takoj loti priprave čaja. Njegov *reaktor* porabi zelo malo plina, ker ga je predelal tako, da lahko kuha v visečem položaju.³ Izkušnja iz strmih sten. Družbo nama dela Rus Maks. Dobro je, da je tukaj, že večkrat je bil na gori v preteklih letih. Na izpostavljenem grebenu smo, zameti pripovedujejo o pogostem vetru, a danes ga ni, tudi jutri bo znosen. Vidimo Pik Korženevska, 7105 m, pa Pik Ismoil Somoni (prej imenovan Pik Komunizma, 7495 m), na vzhodnem obzorju je kulisa Tien Šana, za njim slutimo Karakorum. Noč je brez spanca, pozna se višina. Tišino prekinjata suh kašelj ter pogosto praznjenje mehurja.

Ob petih je tema še trda, a za nami je že vsaj ura hoda. Blizu zloglasnega "noža" smo.⁴ Aleš gazi napihan sneg. Ponekod se krepko udara. Pod nožem se brez pomislekov vpnem v fiksno vrv in izplezam štirideset metrov višje. Brez nahrbtnika gre hitro. Ko že misliva, da je vrh pred nama, mineta vsaj še dve uri enoličnega in lahkega vzpenjanja ter vijuganja, vse se dogaja nad sedem tisoč metrov nadmorske višine. Menda je bilo na kopastem vrhu težko določiti absolutno najvišjo točko. Končno se v jutranjem soncu zasveti pravoslavni križ, ki stoji tam šele štirinajst dni. Pod njim je Marijin kipec in seveda znamenita Leninova glava. Križ objamem, Marije se hvaležno dotaknem, Lenina pa malo pobožam po pleši. Ura je devet zjutraj. Pod minus dvajset stopinj je, a veter ne preseže dvajset kilometrov na uro. Razgledi so enkratni, zahvalim se, da je tako. Vem, da bi v takih razmerah na vrhu stala tudi Andrej in Stane.

Kljub puhasti obleki začutim mraz in ne čudim se, da je samo tri tedne pred tem na Pik Leninu hudo omrznil slovenski alpinist. Na sestopu z vrha jih je ujel vihar in jih nekaj dni zadrževal v višinskem taboru. Ko so do njih prispeli reševalci, je bilo že jasno, da mu vseh prstov na rokah ne bomo mogli rešiti.

Sestop spet požene kri po žilah. Z vsakim metrom gre hitreje. Srečujeva posameznike, ki se borijo na poti navzgor. Pozni so, jim bo uspelo? Skleneva, da danes sestopiva do *trojke* in tam presodiva utrujenost. A tam sva kot bi mignil in isti načrt ponoviva v *dvojki*. Spet ugotoviva, da je *enka* danes realna možnost, zato nadaljujeva sestop. Ob šestnajsti uri sediva pri poznem kosilu in naročiva še pico.

Sledijo dnevi za branje knjig, urejanje misli in pogovore s prijatelji v bazi. Znova in znova ugotovim, da smo ljudje res bratje in sestre. Slovo od muslimanskih

Z Alešem Česnom na vrhu Pik Lenina, 7134 m (v ozadju desno Pik Ismoil Somoni, 7495 m, in Pik Korženevska, 7105 m) Foto Max Cherkasov

prijatelj ni lahko. Konji odnesejo tovor, midva pa sva v treh urah v avtobazi, kjer nama bazni gospodar John postreže z rdečo torto, menda jo poleg jeklenega stiska roke dobi vsak *summitter*.⁵ Od naju jo dobi tudi Danec, s katerim sediva pri mizi. Gora ga je zavrnila, zbolel je, a morda bo spet poskusil.

Še isti večer sva v hotelu v Oshu ter dan za tem v Biškeku. Dva tedna sva bila na gori, čez manj kot tri tedne bova spet na Brniku. Hvaležen sem Alešu, ki je poleg dela na gori urejal zavarovanja, letalske vozovnice in še marsikaj, ko sem bil jaz z glavo še pri svojih bolnikih. Drugače se tak urnik ne bi izšel.

Tokrat se je izšlo z vrhom, morda se spet kdaj ne bo. Nič hudega. Doživljam, kako veliko mi je podarjenega, in hkrati čutim potrebo, da tudi sam pomagam drugim na takšen ali drugačen način. Morda se motim, a alpinizem vedno bolj dojemam kot priložnost, da vsakršna dogajanja na vzponih – tako uspešna kot tudi neuspešna – vtkem v vsakdan, v medsebojne odnose. Je morda to tisti pravi smisel, zaradi katerega me še vedno vleče v gore? ●

Osamljen šotor tabora 4 na 6400 m, od koder se sluti pot po grebenu proti vrhu. Foto Jurij Gorjanc

³ Reaktor – tip višinskega plinskega kuhalnika.

⁴ Strm odsek v normalni smeri (zahodni greben) na Pik Leninu na višini 6800 m.

⁵ Posameznik, ki je stal na vrhu.